NÂNG CAO Ý THỨC BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY CÁC GIÁ TRỊ VĂN HOÁ DÂN TỘC CHO SINH VIÊN CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC Ở THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH HIỆN NAY

Trần Thị Huyền
Học viện Hàng không Việt Nam

Tóm tắt: *Việc nâng cao ý thức bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa dân tộc cho sinh viên các trường đại học ở thành phố Hồ Chí Minh là một nhiệm vụ quan trọng trong bối cảnh hội nhập hiện nay. Thành phố Hồ Chí Minh, là trung tâm kinh tế, văn hóa lớn của cả nước, nơi hội tụ của nhiều nền văn hóa và sự đa dạng trong cộng đồng, do đó việc duy trì và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống là vô cùng cần thiết. Đặc biệt, đối với sinh viên – thế hệ kế cận, việc trang bị ý thức về giá trị văn hóa dân tộc giúp họ không chỉ hiểu và trân trọng những truyền thống của dân tộc mà còn có trách nhiệm gìn giữ và phát huy trong bối cảnh toàn cầu hóa.*

Từ khóa: *Nâng cao, ý thức, bảo tồn, phát huy, giá trị văn hoá, sinh viên, thành phố Hồ Chí Minh.*

RAISING AWARENESS OF PRESERVING AND PROMOTING NATIONAL CULTURA VALUES FOR UNIVERSITY STUDENTS IN HO CHI MINH CITY TODAY

Tran Thi Huyen
Vietnam Aviation Academy

Abstract: *Raising awareness of preserving and promoting national cultural values for university students in Ho Chi Minh City is an important task in the current context of integration. Ho Chi Minh City, a major economic and cultural center of the country, is a convergence of many cultures and diversity in the community, so maintaining and promoting traditional cultural values is extremely necessary. Especially for students - the next generation, equipping them with awareness of national cultural values helps them not only understand and appreciate the traditions of the nation but also have the responsibility to preserve and promote them in the context of globalization.*

Keywords: *Raising, awareness, preserving, promoting, cultural values, students, Ho Chi Minh City.*

Nhận bài: 15/02/2025 *Phản biện: 17/03/2025* *Duyệt đăng: 22/03/2025*

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh hội nhập toàn cầu và sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ thông tin, các giá trị văn hóa truyền thống dân tộc đang đối diện với nhiều vấn đề đặt ra. Tại thành phố Hồ Chí Minh (TP.HCM) - trung tâm kinh tế, văn hóa, giáo dục của cả nước, sinh viên các trường đại học đóng vai trò quan trọng trong việc gìn giữ và phát huy những giá trị văn hóa dân tộc. Tuy nhiên, với sự ảnh hưởng mạnh mẽ của các nền văn hóa khác và xu hướng sống hiện đại, không ít sinh viên (SV) dần thiếu đi sự hiểu biết và trân trọng về những giá trị văn hóa đặc sắc của dân tộc. Vậy, làm thế nào để nâng cao ý thức bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa dân tộc cho SV tại các trường đại học ở TP.HCM? Đó là một câu hỏi quan trọng, đòi hỏi các trường đại học phải có các biện pháp giáo dục, đào tạo và tổ chức các hoạt động ngoại khóa nhằm gắn kết SV với những truyền thống văn hóa của dân tộc.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Thực trạng của việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hoá dân tộc cho sinh viên các trường đại học ở thành phố Hồ Chí Minh hiện nay

*** Những kết quả đạt được:** TP. HCM, các trường đại học đã thực hiện nhiều hoạt động và chương trình nhằm bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa dân tộc cho SV, những kết quả đạt được như sau:

Một là, tổ chức các sự kiện văn hóa truyền thống: Các trường đại học thường xuyên tổ chức các sự kiện văn hóa truyền thống như: Lễ hội, hội thi, chương trình văn nghệ, triển lãm giới thiệu về di sản văn hóa Việt Nam.

Hai là, giới thiệu các di sản văn hóa phi vật thể: Các di sản văn hóa phi vật thể như âm nhạc dân tộc, múa dân gian, các nghệ thuật truyền thống như ca trù, cải lương, tuồng cũng được tổ chức các buổi thuyết trình, biểu diễn tại các trường đại học. Điều này giúp SV có cơ hội tiếp cận và hiểu rõ hơn về giá trị của các loại hình văn hóa này.

Ba là, giảng dạy môn học về văn hóa dân tộc: Nhiều trường đại học tại TP.HCM đã đưa các môn học về văn hóa dân tộc vào giảng dạy, giúp SV hiểu sâu sắc về lịch sử, truyền thống và văn hóa của dân tộc. Các môn học này cũng giúp SV hình thành nhận thức đúng đắn về tầm quan trọng của việc bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống.

Bốn là, khuyến khích SV tham gia vào các dự án bảo tồn văn hóa: Một số trường đã tổ chức các

dự án cộng đồng liên quan đến việc bảo tồn văn hóa của dân tộc. Các SV có thể tham gia vào các chương trình bảo vệ các làng nghề truyền thống, nghiên cứu và bảo tồn các di sản văn hóa, hoặc tham gia các hoạt động giúp cộng đồng nâng cao nhận thức về văn hóa dân tộc.

Năm là, hợp tác với các tổ chức văn hóa: Nhiều trường đại học tại TP.HCM cũng hợp tác với các tổ chức văn hóa trong nước và quốc tế, các nhà nghiên cứu, các chuyên gia để tổ chức các hội thảo, khóa học ngắn hạn, và các chương trình giao lưu văn hóa. Đây là cơ hội để SV tiếp cận và học hỏi về các xu hướng bảo tồn và phát huy văn hóa dân tộc trong bối cảnh hiện đại.

Sáu là, khuyến khích sáng tạo trong việc bảo tồn văn hóa: Các SV cũng được khuyến khích sáng tạo và phát triển các sản phẩm văn hóa hiện đại nhưng vẫn giữ gìn được bản sắc dân tộc. Ví dụ, các dự án âm nhạc, nghệ thuật, hoặc thiết kế thời trang mang đậm dấu ấn văn hóa dân tộc được tổ chức các cuộc thi, festival để khuyến khích sự sáng tạo trong việc bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa dân tộc.

Bảy là, các hoạt động ngoại khóa, câu lạc bộ văn hóa: Các câu lạc bộ văn hóa dân tộc tại các trường đại học đóng vai trò quan trọng trong việc duy trì các giá trị văn hóa. SV tham gia vào các câu lạc bộ này không chỉ được học hỏi, thực hành các hoạt động văn hóa dân gian mà còn có cơ hội truyền bá những giá trị này cho cộng đồng.

Tám là, tạo ra không gian giao lưu văn hóa: Một số trường đại học đã tạo ra không gian giao lưu văn hóa, nơi SV có thể giao lưu, trao đổi với các nghệ sĩ, nhà nghiên cứu, và những người có kinh nghiệm trong việc bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa dân tộc. Điều này giúp SV mở rộng tầm nhìn và học hỏi được nhiều điều mới mẻ từ những người đi trước.

*** Một số khó khăn**

Một là, thiếu nhận thức đầy đủ về tầm quan trọng của giá trị văn hóa của dân tộc: Một số SV, đặc biệt là những người từ các vùng miền khác hoặc không có nhiều tiếp xúc với các giá trị văn hóa dân tộc, chưa nhận thức rõ về tầm quan trọng của việc bảo tồn văn hóa dân tộc.

Hai là, sự mâu thuẫn giữa văn hóa truyền thống và văn hóa hiện đại: Với sự phát triển nhanh chóng của công nghệ và nền văn hóa toàn cầu, SV dễ bị ảnh hưởng bởi các xu hướng văn hóa phương Tây, âm nhạc, điện ảnh, thời trang và các giá trị toàn cầu khác. Điều này đôi khi khiến họ coi nhẹ các giá trị văn hóa dân tộc, không nhận ra rằng việc duy trì và phát huy những giá trị truyền thống có thể là một cách để bảo tồn bản sắc văn hóa trong quá trình hội nhập.

Ba là, khó khăn trong việc tích hợp vào chương trình giảng dạy: Việc đưa các môn học về văn hóa dân tộc vào chương trình giảng dạy ở các trường đại học thường gặp phải những khó khăn trong việc xây dựng và duy trì chương trình giảng dạy phù hợp. Nội dung chương trình đôi khi thiếu sự đổi mới, chưa đủ hấp dẫn hoặc không phù hợp với nhu cầu học tập của SV, dẫn đến việc SV không mặn mà với các môn học này.

Bốn là, thiếu nguồn lực và cơ sở vật chất: Nhiều trường đại học ở TP.HCM thiếu các nguồn lực và cơ sở vật chất đầy đủ để tổ chức các hoạt động bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của dân tộc một cách bài bản. Việc thiếu phòng truyền thống, không gian để tổ chức các hoạt động, cũng như thiếu chuyên gia hoặc giảng viên có kinh nghiệm về các lĩnh vực văn hóa truyền thống có thể ảnh hưởng đến chất lượng các hoạt động này.

Năm là, chưa có sự kết nối chặt chẽ giữa các trường và cộng đồng: Mặc dù có nhiều hoạt động được tổ chức trong trường học, nhưng đôi khi thiếu sự kết nối chặt chẽ giữa SV với cộng đồng địa phương, các nghệ nhân, hay các chuyên gia trong lĩnh vực văn hóa. Điều này hạn chế cơ hội để SV có thể học hỏi trực tiếp từ những người có kinh nghiệm thực tế trong việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa dân tộc.

Sáu là, áp lực từ cuộc sống hiện đại và công việc: SV đại học thường phải đối mặt với các áp lực về học tập, công việc và những vấn đề tài chính. Điều này khiến họ ít có thời gian tham gia vào các hoạt động văn hóa dân tộc hoặc không dành đủ sự chú ý để tìm hiểu về những giá trị này, bởi họ cho rằng những vấn đề văn hóa có thể không quá quan trọng trong cuộc sống hàng ngày.

Bảy là, thiếu các hoạt động thực tế và ứng dụng: Mặc dù có các chương trình học và sự kiện văn hóa, nhưng nhiều hoạt động vẫn chủ yếu mang tính lý thuyết hoặc diễn ra trong không gian

học thuật mà chưa có sự gắn kết với thực tế cuộc sống. Việc SV không được tham gia trực tiếp vào các dự án bảo tồn di sản văn hóa hoặc các hoạt động cộng đồng có thể khiến họ không hiểu sâu sắc được tầm quan trọng của công việc này.

Tám là, vấn đề về quản lý và tổ chức: Một số trường gặp khó khăn trong việc tổ chức các hoạt động bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa dân tộc vì thiếu một hệ thống quản lý chuyên nghiệp hoặc các kế hoạch chiến lược dài hạn. Các hoạt động văn hóa đôi khi chỉ mang tính thời vụ, không được duy trì thường xuyên hoặc thiếu sự phối hợp giữa các bộ môn, khoa hoặc tổ chức SV.

2.2. Một số giải pháp nhằm nâng cao ý thức bảo tồn và phát huy các giá trị văn hoá của dân tộc cho SV các trường đại học ở TP. HCM hiện nay

Một là, tăng cường giảng dạy và nghiên cứu về giá trị văn hóa dân tộc trong chương trình đào tạo: Cập nhật chương trình giảng dạy: Các môn học về văn hóa dân tộc cần được tích hợp vào chương trình giảng dạy chính thức ở các trường đại học. Ngoài các môn lý thuyết, cần bổ sung các giờ học thực tế, thảo luận và nghiên cứu chuyên sâu về các giá trị văn hóa dân tộc. Khuyến khích nghiên cứu khoa học.

Hai là, tổ chức các hoạt động ngoại khóa và giao lưu văn hóa: Tổ chức hội thảo, tọa đàm và triển lãm văn hóa: Các hoạt động như hội thảo, tọa đàm, triển lãm về các di sản văn hóa, làng nghề truyền thống, hay các loại hình nghệ thuật dân gian có thể giúp SV hiểu sâu sắc hơn về giá trị văn hóa của dân tộc. Các chương trình giao lưu văn hóa: Tạo cơ hội cho SV tham gia vào các chương trình giao lưu với các nghệ nhân, nhà nghiên cứu, hoặc cộng đồng dân tộc thiểu số để họ có thể học hỏi và trải nghiệm thực tế về văn hóa truyền thống.

Ba là, phát triển các câu lạc bộ và nhóm nghiên cứu về văn hóa dân tộc: Các câu lạc bộ, nhóm nghiên cứu về văn hóa dân tộc có thể tổ chức các buổi sinh hoạt, hội thi, hoạt động sáng tạo liên quan đến văn hóa dân tộc như hát dân ca, múa, hay thi thiết kế trang phục truyền thống. Điều này giúp SV tham gia vào các hoạt động văn hóa và tự tìm hiểu, bảo tồn các giá trị truyền thống. Hỗ trợ sáng tạo văn hóa: Khuyến khích SV sáng tạo các sản phẩm văn hóa hiện đại nhưng vẫn giữ được bản sắc dân tộc. Ví dụ, sáng tác nhạc, viết kịch bản, hoặc thiết kế các sản phẩm thời trang mang đậm văn hóa dân tộc.

Bốn là, tạo môi trường học tập và thực hành văn hóa đa dạng: Đưa các di sản văn hóa vào các không gian học tập: Các trường đại học có thể tạo ra các khu vực trưng bày các di sản văn hóa, nơi SV có thể học hỏi và tìm hiểu về các giá trị này trong một không gian thực tế. Hợp tác với các di tích lịch sử, làng nghề truyền thống: Các trường đại học nên tổ chức các chuyến tham quan, thực tế đến các di tích lịch sử, làng nghề truyền thống để SV trực tiếp trải nghiệm và hiểu về sự quan trọng của việc bảo tồn các giá trị văn hóa.

Năm là, sử dụng công nghệ để phát huy văn hóa dân tộc, ứng dụng công nghệ thông tin trong bảo tồn văn hóa: Tận dụng các nền tảng số, các ứng dụng công nghệ thông tin để giới thiệu, lưu trữ và phát huy các giá trị văn hóa dân tộc. SV có thể tham gia vào các dự án số hóa tài liệu văn hóa, video tài liệu về các lễ hội, nghi thức, hay truyền thống dân gian. Tổ chức các cuộc thi sáng tạo nội dung văn hóa: Các cuộc thi sáng tạo nội dung số (video, bài viết, blog,...) về văn hóa dân tộc sẽ là một cách hiệu quả để SV thể hiện hiểu biết và truyền bá các giá trị văn hóa qua mạng xã hội.

Sáu là, tăng cường sự hợp tác giữa nhà trường và cộng đồng, hợp tác với các tổ chức văn hóa: Các trường đại học có thể hợp tác với các tổ chức văn hóa, bảo tàng, các nghệ nhân, chuyên gia về văn hóa dân tộc để tổ chức các hoạt động nâng cao nhận thức và hiểu biết cho SV. Khuyến khích tham gia các dự án cộng đồng, SV có thể tham gia vào các dự án bảo tồn di sản, giúp đỡ các cộng đồng địa phương gìn giữ và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống.

Bảy là, xây dựng các chương trình khuyến khích và khen thưởng: Khen thưởng những cá nhân, tập thể xuất sắc, các trường đại học có thể khen thưởng SV hoặc các nhóm nghiên cứu, câu lạc bộ có đóng góp tích cực trong việc bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa dân tộc. Điều này sẽ khuyến khích các SV tham gia nhiều hơn vào các hoạt động này, tạo động lực cho SV. Cung cấp học bổng, cơ hội tham gia các hội thảo, sự kiện văn hóa trong và ngoài nước cho những SV tích cực trong việc bảo tồn các giá trị văn hóa.

Tám là, tuyên truyền và nâng cao nhận thức

cộng đồng, tổ chức chiến dịch truyền thông: Cần đẩy mạnh công tác tuyên truyền qua các kênh truyền thông của trường, như website, fanpage, hay các buổi sinh hoạt ngoại khóa, để tăng cường nhận thức cho SV về tầm quan trọng của việc bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa dân tộc. Đẩy mạnh tuyên truyền trong các hoạt động giảng dạy: Giảng viên có thể tích cực lồng ghép các nội dung liên quan đến bảo tồn văn hóa vào trong các bài giảng, bài tập, hoặc hoạt động ngoại khóa của SV.

III. KẾT LUẬN

Việc bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa dân tộc trong môi trường đại học tại TP. HCM đóng một vai trò rất quan trọng trong việc duy trì bản sắc dân tộc trong bối cảnh hội nhập toàn cầu và sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ và xã hội hiện đại. Các giá trị văn hóa không chỉ giúp SV hiểu rõ hơn về cội nguồn, truyền thống của dân tộc, mà còn góp phần hình thành nhân cách, phát triển tư duy sáng tạo và nâng cao ý thức cộng đồng. Tuy nhiên, quá trình này vẫn gặp phải nhiều thách thức. Để đạt được hiệu quả cao hơn trong công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa dân tộc, các trường đại học cần tiếp tục thực hiện đồng bộ các giải pháp trên sẽ đem lại hiệu quả cao trong việc giáo dục, nâng cao ý thức cho SV về việc bảo tồn và phát huy các giá trị văn hoá của dân tộc trong điều kiện hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bùi Thị Bích Lan (2021), *Một số vấn đề về phát triển kinh tế – xã hội và bảo tồn văn hóa truyền thống các dân tộc rất ít người ở Việt Nam hiện nay,* NXB Văn hóa Dân tộc, Hà Nội.

2. https://tapchicongsan.org.vn/nghien-cu/-/2018/2170/giu-gin-va-phat-huy-ban-sac-van-hoa-dan-toc-trong-qua-trinh-phat-trien-kinh-te-thoi-ky-hoi-nhap-quoc-te.aspx.